

‘Mineralitet’ som leksikografisk utfordring: en semantisk tilnærming gjennom maskinlæring

Koenraad De Smedt & Ole Martin Skilleås

Universitetet i Bergen

‘Mineralitet’ og ‘mineralsk’ er blitt vanlige norske ord til å beskrive lukt og smak av noen viner, men de var knapt i bruk så sent som i 2002 da Ann C. Noble tok copyright på sitt ‘Aroma Wheel’ for vin, der ‘mineral’ ikke var å finne. Ordene finnes heller ikke i Bokmålsordboka eller Nynorskordboka. For ‘mineralitet’ har NAOB ‘(smaks)preg av mineral¹, men oppfatningen om at druer i mineralrik jord gir viner der man kan smake mineralene, er en myte (Maltman 2013). Ordenes betydning har derimot sitt grunnlag i en viss kalibrering blant vinsmakere (Rodrigues m.fl. 2015). Forsøk på definisjon er dermed en interessant leksikografisk utfordring.

Med utgangspunkt i Firths (1957:11) utsagn “You shall know a word by the company it keeps” har vi prøvd å komme litt nærmere gjennom en analyse av kontekstord i beskrivelser av lukt og smak. Dataene består av Vinmonopolets liste (2020) over alle vinene med produkttype, lukt- og smaksbeskrivelser, m.m. Disse dataene ble rensket for stoppord og matet inn i utvalgte algoritmer i SciKit Learn.² Oppgaven var å skille vinbeskrivelsene i to klasser, de som inneholder leksikalske former av ‘mineral’ og de som ikke gjør det. Metoden var selvsagt ‘blind’, det vi si at former av ‘mineral’ var tatt ut av de to tekstgruppene. Resultatene var opp til ca. 79% korrekt og tyder på at konteksten bidrar noe.

Så ble det kjørt en analyse av de beste trekkene som skiller mellom klassene, altså kontekstordene som trekker beskrivelsene mest mot den ene eller den andre klassen. De 25 mest spesifikke kontekstordene for mineralske viner varierer noe etter algoritme, men hyppige og relevante sensoriske kontekstord er gruppene sitrus/sitron/lime, sjø/sjøgress/saltvann, og stein/flint/skifer. En klar orddefinisjon er dermed ikke ennå gitt, men resultatene peker i en retning som er mer lovende enn NAOBs definisjon.

Referanser

Firth, John Rupert. 1957. *Studies in linguistic analysis*. Wiley-Blackwell.

Maltman, Alex. 2013. “Minerality in Wine: A Geological Perspective.” *Journal of Wine Research* 24 (3): 169–81. <https://doi.org/10.1080/09571264.2013.793176>.

Rodrigues, Heber, Jordi Ballester, Maria Pilar Saenz-Navajas, and Dominique Valentin. 2015. “Structural Approach of Social Representation: Application to the Concept of Wine Minerality in Experts and Consumers.” *Food Quality and Preference* 46 (December): 166–72. <https://doi.org/10.1016/j.foodqual.2015.07.019>.

¹ <https://naob.no/ordbok/mineralitet>

² <https://scikit-learn.org>